

УДК 81'282.2 + 82'7:398.23

Федосєєв О. – ст. гр. 444

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

КОМІЧНИЙ ЕФЕКТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ФОЛЬКЛОРИ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Засоби комічного, поряд із мовними, охоплюють й інші засоби, що викликають сміх. Розрізняють такі мовні засоби комічного: фонетичні, лексичні й граматичні. Прийоми комічного породжуються різними засобами й формуються через мовні засоби.

Можна навести таку узагальнену схему створення комічного в мистецтві, в тому числі в художній літературі: об'єктивний сміх (смішне) – засоби комічного (мовні засоби – фонетичні, лексичні, граматичні засоби та немовні засоби) – форми комічного (гумор, сатира) – результат – сміх (комізм) [І.К. Білодід, 1973].

Комічне мистецтво здатне виявляти комічний потенціал не лише загальноживаних, емоційних слів, але й термінів, термінологічних слів і поєднань. Важливою умовою придбання лексичними одиницями комічного забарвлення є комічне середовище, несподіваний зв'язок слова в тексті з іншими словами й виразами.

Гумор – загальнолюдський інтеркатегоріальний феномен, притаманний усім народам і всім літературам. У тому, як і на які теми жартують люди в різних країнах, виявляються загальні закони гумористичного світовідчуття. Проте загальне реалізується конкретними формами. Вони визначаються специфічними рисами національного характеру, соціальним і політичним устроєм певної країни, її історичним розвитком, культурними традиціями, ментальністю народу.

Іронія – повноправна форма комічного, поряд із гумором та сатирою, яка полягає у відображенні певного прихованого значення, яке існує у мові чи мовній ситуації твору.

Вираження іронії безпосередньо пов'язано з унікальною властивістю мови – двоїстою природою мовного знаку. На рівні лексики ця закономірність виявляється в наявності у слова потенційного й актуального, узуального й okazіонального значень. Тому будь-яке слово можна вважати семантично двоплановою одиницею. У випадку іронії між зазначеними значеннями виникають відносини неузгодженості, невідповідності, конфлікту, що оформлюють її іманентну ознаку – парадоксальність. Крім того, ознака семантичної двоплановості є основою для емоційно-оцінного вживання лексичних одиниць. Вона забезпечує прояв іншої специфічної ознаки іронії – критичної спрямованості, виявляється в критично-глузливому відношенні адресата до зображуваних осіб і подій.

У письмових текстах іронічний зміст на лексичному рівні найчастіше реалізують антропоніми і авторські новотвори. Антропоніми, особливо імена власні, пристосовані до реалізації іронії в силу їх алюзивного характеру. Суть алюзії в тім, що первинне значення слова чи фрази, що приблизно відомо завдяки наявності в учасників комунікації єдиної бази фонових знань, служить судиною для нового значення. Підставою для вживання антропонімів при вираженні іронії можуть бути асоціації, пов'язані з характером чи колоритом часу, коли жила і діяла зазначена людина.